

РИЗИКООРІЄНТОВАНА СИСТЕМА: ОСНОВНІ РИЗИКИ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Ризикоорієнтована система – це підхід, за якого інтенсивність перевірок **залежить від оцінки ризиків**, пов'язаних із діяльністю платника податків. Чим вищий ризик – тим більша ймовірність перевірки.

ОСНОВНІ РИЗИКИ

1 НЕВІДПОВІДНІСТЬ КІЛЬКОСТІ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ У СГ ПРРО/ПРРО КІЛЬКОСТІ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА ГО

Ризик використання неоформленої праці та виплати заробітної плати «в конвертах».

4 ПЕРІОДИЧНА ФІСКАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Діяльність має бути регулярною, рівномірною і прогнозованою. Різкі сплески активності або тривалі перерви без обґрунтування – це ризик.

2 НУЛЬОВІ ВИТОРГИ ПРИ НАЯВНОСТІ ЧИННОЇ ЛІЦЕНЗІЇ НА РЕАЛІЗАЦІЮ АЛКОГОЛЮ ТА ТЮТЮНУ

Наявність ліцензії при відсутності обліку виторгу може свідчити про нереальну діяльність або приховування реалізації алкогольних напоїв і тютюнових виробів.

5 ОБСЯГ ДОХОДУ СГ НЕ ВІДПОВІДАЄ ПОТОЧНИМ МІНІМАЛЬНИМ ВИТРАТАМ

Доходи суттєво менші за орендну плату, заробітну плату, комунальні послуги та інші витрати – це сигнал ризику.

3 ВІДСУТНІСТЬ ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ АБО ПИТОМА ВАГА ГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ВІД ЗАГАЛЬНОЇ СУМИ НЕЗНАЧНА

Надто низька частка готівки (менше 10–30%) може свідчити про ймовірне непровиття чеків через ПРРО.

6 СКАРГИ ГРОМАДЯН

Звернення та скарги громадян щодо можливих порушень законодавства завжди враховуються при формуванні планів перевірок.

ВИСНОВОК: чим вищий рівень ризику – тим більша ймовірність перевірки.
Дотримання законодавства, належний облік і прозорість діяльності – ваш найкращий захист!

ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ БЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ РРО/ПРРО

(п. 1, п. 2 ст. 3 Закону №265/95-ВР)

ЩО ЦЕ ТАКЕ?

Проведення розрахункових операцій (приймання готівки та/або оплата із використанням платіжних засобів) без застосування РРО/ПРРО, коли його застосування є обов'язковим відповідно до Закону.

ЯК ВИЯВЛЯЄМО ПОРУШЕННЯ

1. КОНТРОЛЬНА ЗАКУПКА

Відповідно до п.80.4 ст.80 та п.п. 20.1.11 п.20.1 ст. 20 ПКУ посадові особи контролюючих органів мають право до початку фактичної перевірки проводити контрольні розрахункові операції (контрольні закупки).

2. ЗНЯТТЯ ЗАЛИШКІВ У КАСІ

Під час перевірки податківець проводить перерахунок фактичного залишку готівки в касі та його звірку з даними РРО/ПРРО (Z-звітом, денним звітом). Встановлення розбіжностей може свідчити про проведення розрахункових операцій без застосування РРО/ПРРО.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

(ст. 17 Закону №265/95-ВР)

100% ВАРТОСТІ ТОВАРІВ (РОБІТ, ПОСЛУГ)
АБО СУМИ ПРОВЕДЕНИХ
РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

100%

за перше порушення

150% ВАРТОСТІ ТОВАРІВ (РОБІТ, ПОСЛУГ)
АБО СУМИ ПРОВЕДЕНИХ
РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

150%

за кожне наступне
порушення

ПАМ'ЯТАЙТЕ: проведення розрахункових операцій без застосування РРО/ПРРО – це серйозне порушення, яке тягне за собою значні фінансові санкції!

ПОРУШЕННЯ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ

(п. 12 ст. 3 Закону №265/95-ВР)

НОРМАТИВНА БАЗА

Суб'єкт господарювання зобов'язаний (п. 12 ст. 3):

- ✓ вести облік товарних запасів;
- ✓ здійснювати продаж лише товарів, відображених в обліку;
- ✓ на початок перевірки надати документи, що підтверджують облік та походження товарів.

Документи можуть включати:

- 📄 інвентаризаційні описи;
- 📄 первинні документи на отримання товарів;
- 📄 документи на внутрішнє переміщення товарів.

ЯК ВИЯВЛЯЄМО ПОРУШЕННЯ

1. Перевіряємо фактичні залишки товару

2. Вимагаємо документи на початок перевірки

3. Товар є в наявності, але документи відсутні

4. Товар вважається необлікованим

ВИМОГИ НЕ ПОШИРЮЮТЬСЯ

на фізичних осіб – підприємців, які є платниками єдиного податку (не є платниками ПДВ)

КРИМ ТИХ, ХТО РЕАЛІЗУЄ:

технічно складні побутові товари;

лікарські засоби та медичні вироби;

ювелірні та побутові вироби з дорогоцінних металів і каміння.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
(ст. 20 Закону №265/95-ВР)

Реалізація необлікованих товарів

або

Ненадання документів під час перевірки

100%

вартості товарів, що не обліковані у встановленому порядку

(але не менше 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян)

ПАМ'ЯТАЙТЕ: документи на товарні запаси повинні бути доступні саме на початок перевірки, а їх подання після початку перевірки не усуває порушення.

ЗМІНИ ТА ПОЗИЦІЯ ДПС І ВЕРХОВНОГО СУДУ

Документи про товарні запаси мають бути надані на початку перевірки

04 травня 2026 року

Державна податкова служба України на офіційному вебпорталі опублікувала узагальнену позицію Верховного Суду щодо застосування п. 12 ст. 3 Закону №265.

Державна податкова служба України

ПОЗИЦІЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

«Документи, що підтверджують облік та походження товарних запасів, мають бути надані контролюючим органам саме на початок перевірки».

ЩО ЗМІНИЛОСЬ У ЗАКОНОДАВСТВІ

До 01.01.2022

Документи можна було надати під час перевірки або після її початку.

З 01.01.2022

Обов'язок щодо надання документів має бути виконаний саме на початок перевірки.

Ненадання документів на початок перевірки – підстава для штрафів (ст. 20 Закону №265)

ВИСНОВКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ (підтверджено судовою практикою)

11.01.2024

справа №420/12275/22

Обов'язок надати документи – на початок перевірки.

27.08.2024

справа №300/2879/22

Надані після початку перевірки – не враховуються.

30.09.2025

справа №520/22949/24

Підтверджено відповідальність за ненадання документів.

03.03.2026

справа №140/6980/24

Після змін до законодавства – лише на початок перевірки.

НАША РЕКОМЕНДАЦІЯ

Документи щодо інвентаризації товарних запасів, первинні документи на отримання товарів та документи на внутрішнє переміщення повинні бути підготовлені та доступні в місці здійснення діяльності ще до приходу перевіряючих.

ДОКУМЕНТИ СЬОГОДНІ – ВАШ ЗАХИСТ ЗАВТРА

ПОРУШЕННЯ: ВІДСУТНІСТЬ МАРКИ АКЦИЗНОГО ПОДАТКУ ТА КОДУ УКТЗЕД У ФІСКАЛЬНИХ ЧЕКАХ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ

ПРИКЛАД ФІСКАЛЬНОГО ЧЕКА з акцизними марками та кодом УКТЗЕД

Тестовий платіжик 4
Чудовий салон
УКРАЇНА, КІРОВОГРАДСЬКА ОБЛ., М.
КРОПИВНИЦЬКИЙ, вул. Велика Перспективна,
буд. 51а
ПІН 123456789020
ФІН ПРРО 4000668423
КАСІР ТЕСТОВИЙ ПЛАТІЖИК 4 (ТЕСТ) (Початие)
Чек №1505811436

УКТ ЗЕД 2208906900
Штрихкод марки акциз. податку:
AAHY000001
AAHY000002
Коктейль "Піранья"
1,000 x 150,00 150,00 Ад

СУМА 150,00 ГРН
ПДВ А=20% 23,81
Акциз Д=5% 7,14

ГОТІВКА 150,00 ГРН
1505811436 01.11.2023 09:58:05

ФІСКАЛЬНИЙ ЧЕК

ChkEd4e
Cashalot

Цифрове
значення
марки
акцизного
податку
(серія та
номер)
↓
та код
УКТЗЕД

НОРМАТИВНА БАЗА

- ✓ п. 11 ст. 3 Закону України №265/95-ВР
Розрахункові операції при продажу підакцизних товарів проводяться через РРО/ПРО із зазначенням коду товарної підкатегорії згідно з УКТ ЗЕД та цифрового значення штрихового коду марки акцизного податку (серія та номер).
- ✓ п. 2 розд. 3 Положення №13 (наказ Мінфіну від 21.01.2016 №13)
Цифрове значення штрихового коду марки акцизного податку та код УКТЗЕД є обов'язковими реквізитами фіскального касового чека.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ за відсутність цифрового значення марки акцизного податку

п. 1 ст. 17 Закону України №265/95-ВР

100%

вартості товарів (робіт, послуг) за порушення, вчинене вперше

150%

вартості товарів (робіт, послуг) за кожне наступне порушення

ЯК МИ ВИЯВЛЯЄМО ПОРУШЕННЯ

Аналізуємо дані СОД РРО ще до початку фактичної перевірки

Система фіксує чеки, у яких відсутні обов'язкові реквізити:

- цифрове значення марки акцизного податку (серія та номер)
- код УКТ ЗЕД

Визначаємо ризики дистанційно та відбираємо суб'єкти господарювання для перевірки

Під час перевірки встановлюємо факт та застосовуємо фінансові санкції

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ за відсутність коду УКТЗЕД

п. 7 ст. 17 Закону України №265/95-ВР

300

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

5 100 грн

У фіскальному чеку обов'язково мають бути зазначені цифрове значення марки акцизного податку (серія та номер) та код УКТЗЕД. Відсутність хоча б одного з цих реквізитів – ризик значних фінансових санкцій.

ПОРУШЕННЯ: ВИКОРИСТАННЯ ПРАЦІ НЕОФОРМЛЕНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Фактичний допуск працівника до роботи без належного оформлення трудових відносин є порушенням трудового законодавства та тягне за собою значні фінансові санкції.

ЯК ВИЯВЛЯЄМО ПОРУШЕННЯ?

Під час фактичної перевірки аналізуємо:

документи, що посвідчують особу працівника

табелі обліку робочого часу, графіки роботи

трудові договори, накази про прийняття на роботу

відомості щодо нарахування та виплати заробітної плати

пояснення працівників та посадових осіб

Ознаками порушення є, зокрема:

працівник виконує трудові функції, але трудовий договір не укладено

працівник оформлений, але повідомлення про прийняття на роботу до ДПС не подано

формальне оформлення без фактичного допуску до роботи або без належного документального підтвердження

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У 2026 РОЦІ

1. ДОПУСК ПРАЦІВНИКА ДО РОБОТИ БЕЗ ОФОРМЛЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ

Перше порушення (за кожного працівника)

86 470 грн

(10 мінімальних зарплат)

Повторне порушення протягом 2 років (за кожного працівника)

259 410 грн

(30 мінімальних зарплат)

2. НЕПОДАННЯ АБО НЕСВЄЧАСНЕ ПОДАННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ДО ДПС ПРО ПРИЙНЯТТЯ ПРАЦІВНИКА

Перше порушення (за кожного працівника)

8 647 грн

(1 мінімальна зарплата)

Повторне порушення протягом року (за кожного працівника)

17 294 грн

(2 мінімальні зарплати)

ВАЖЛИВО РОЗУМІТИ:

- ✓ Під час перевірки ДПС виявляє та фіксує порушення.
- ✓ Фінансові санкції застосовуються відповідно до вимог трудового законодавства.
- ✓ Штрафи накладають органи Держпраці.

НАША РЕКОМЕНДАЦІЯ

Якщо людина працює — вона повинна бути офіційно оформлена.

Повідомляйте ДПС про прийняття працівників вчасно та в повному обсязі.

Зберігайте всі документи щодо трудових відносин у належному порядку.

Оформлення працівника офіційно — це захист вашого бізнесу, репутації та спокою.

ПІДСТАВИ ДЛЯ АНУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ

ЗАКОН УКРАЇНИ №3817-ІХ | СТАТТЯ 46

Окремі порушення, встановлені під час перевірок, можуть стати підставою для **припинення дії ліцензії** на право роздрібної торгівлі.

п.13 ФАКТ ВІДМОВИ У ЗНЯТТІ ЗАЛИШКІВ ГОТІВКИ

Факт відмови платника податків та/або посадових (службових) осіб платника податків у знятті залишків готівки під час проведення документальної виїзної або фактичної перевірки.

п.29 ФАКТ ЗБЕРІГАННЯ АБО РЕАЛІЗАЦІЇ НЕОБЛІКОВАНИХ ТОВАРІВ

Факт здійснення ліцензіатом – суб'єктом господарювання, який отримав ліцензію на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями, тютюновими виробами, рідинами, що використовуються в електронних сигаретах, – зберігання, реалізації необлікованих алкогольних напоїв, тютюнових виробів чи рідин, що використовуються в електронних сигаретах, встановлений контролюючим органом під час перевірки та зафіксований в акті перевірки.

Обсяг необлікованих товарів (продукції) визначається у штуках або літрах і перевищує **0,5 відсотка** обсягу продажів за попередню добу за даними всіх реєстраторів розрахункових операцій/програмних РРО, наявних у такому місці роздрібної торгівлі.

**ПОРУШЕННЯ МОЖУТЬ МАТИ НАСЛІДКОМ
НЕ ЛИШЕ ШТРАФИ, А Й АНУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ!**

МІНІМАЛЬНІ ЗАРОБІТНІ ПЛАТИ: ВАЖЛИВО ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛІЦЕНЗІЇ

Стаття 42 Закону України №3817-IX встановлює вимоги до рівня середньомісячної заробітної плати працівників суб'єктів господарювання, які здійснюють роздрібну торгівлю підакцизними товарами.

1 ЗАГАЛЬНЕ ПРАВИЛО

Для більшості суб'єктів господарювання середньомісячна заробітна плата працівників повинна становити

**НЕ МЕНШЕ 2 РОЗМІРІВ
МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ**

У 2026 році –
17 294 грн
на одного працівника

2 ПІЛЬГОВЕ ПРАВИЛО

Для окремих торговельних об'єктів за межами обласних центрів та на відстані понад 50 км від них, за умови площі торговельного залу до 500 м²

Середньомісячна заробітна плата повинна становити
**НЕ МЕНШЕ 1,5 РОЗМІРУ
МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ**

У 2026 році –
12 970 грн
на одного працівника

Площа торговельного залу –
до 500 м²
Відстань – понад 50 км
від обласних центрів

3 НАСЛІДКИ НЕВИКОНАННЯ ВИМОГ

Якщо контролюючим органом встановлено невідповідність розміру середньомісячної заробітної плати вимогам ст. 42 Закону №3817-IX
ПРОТЯГОМ ТРЬОХ ПОВНИХ КАЛЕНДАРНИХ МІСЯЦІВ ПОСПІЛЬ –

ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ЛІЦЕНЗІЇ

ВАЖЛИВО!

Недотримання вимог щодо рівня заробітної плати – це ризик втрати ліцензії та неможливість здійснювати роздрібну торгівлю підакцизними товарами.

ТОП-5 ПОРУШЕНЬ ЛІТНЬОГО СЕЗОНУ 2025: НА ЩО ВАРТО ЗВЕРНУТИ УВАГУ

Протягом 01.06.2025–30.09.2025 року відділом фактичних перевірок
було проведено **177** перевірок

101

випадок відсутності коду УКТ ЗЕД
у фіскальному чеку

29,9%

90

випадків проведення розрахункових
операцій без застосування РРО/ПРРО

26,6%

37

випадків порушення обліку
товарних запасів

10,4%

21

випадок відсутності цифрового значення
марки акцизного податку у фіскальному
чеку при реалізації алкогольних напоїв

6,2%

20

випадків використання праці найманої
особи без оформлення трудових відносин

5,9%

Ці цифри — не про покарання, а про зони уваги,
які допоможуть бізнесу підготуватися до сезону без зайвих ризиків.